

Focije. Za njega su glasali dapače i pristaše Ignacijevi. Raskol, koji je ponovno iza dva mjeseca po Focijevu izboru nastao tražeći natrag Ignacija nije imao religiozni nego politički karakter. Tako zv. druga šizma Focijeva prema Dru Dvorniku, uopće nije postojala. Focije se izmirio sa sv. Stolicom i tako izmiren umro. U istinu potvrđuju ovu tezu prof. Dvornika i regesta, što ih je u najnovije vrijeme objavio O. Grumel, u kojima je pod N. 455 zabilježena zahvala Ignacijeva (*Les Regestes des Actes du Patriarcat de Constantinople Vol. I. fasc. II. Les regestes de 715 à 1043. Kadiköy 1936*). Drugo je pitanje, jeli ova Ignacijeva zahvala na patr. prijestolu bila iznudena. Prof. Dvornik obećaje o tom predmetu posebnu knjigu.

Među referatima iz pravne sekcije nalazi se samo Dra Wiezera *Ius matrimoniale secundum normas eccl. orientis et leges civiles in nonnullis terris Slavicis. (207—215)*. Pisac se ograničio samo na uzroke rastave braka (divortii). K četirima uzrocima bizant. zakonodavstva (otpad od vjere, imenovanje episkopom, položeni zavjeti i kumovanje svome djetetu) nadošli su zbog laicizacije modernih država još i mnogi drugi. Uslijed toga mnogo je otežano djelo sjedinjenja, pošto je urazriješivost bračnoga veza jedna beskompromisna dogma. Od literature navodi samo Zhismanna i Milaša. Odlično djelo J. Dauvillier-e de Clerg: *Le mariage en droit canonique oriental. Paris 1936.* još mu nije bilo poznato. Kakva se diskusija razvila iza ovoga referata ne vidi se iz izvještaja.

Zatim slijede dva kraća priloga *De Ecclesiologia* (referati Grivca i Spačila) i *De methodo qua dogmata cathol. fratribus orthod. explicentur* od Van Cauvelaerta.

Acta VII. conventus su na savremenoj znanstvenoj visini, puni misli i pobuda za daljnje istraživanje, pravi vademecum u velikom sklopu ćirilometodskih pitanja.

J. Pavić.

Jolivet Régis, Cours de Philosophie (Lyon, 1937, éd. E. Vitte).

U predgovoru kaže pisac da je ovim sumarnim pregledom filozofijskih područja htio poslužiti didaktičkim potrebama, da tako knjiga bude kao priručnik. Uspio je, u tome vrlo važnom zadatku.

Ekspozicija je zorna. Silogistička se forma napadno i nasilno ne ističe. Čitalac kao početnik u filozofiranju ne gubi se stranputicama koje-kakvih nazora. Dobiva jasne prve pojmove i problemska rješavanja, u kojima se daljim studijem može specializirati.

Samo bih gdješta pripomenuo. Raspored ukupnoga gradiva ne mora se smatrati definitivnim, i pisac sâm predviđa mogućnost preinake. On je za to da ontologija bude u redosljedu nakon kozmologije, psihologije i spoznajne kritike, a ispred teodicije. No držim da bi ontologija ipak trebala da predhodi, jer njezini pojmovi ulaze u sastav drugih disciplina. Već odmah na početku, u materijalnoj logici, susrećemo se s ontološkim aspektom (47.); a još više podalje (153), gdje je govor o postanku prvih principa (što bi trebalo da bude jasnije prikazano, u vezi s dogmatizmom na str. 220; na pitanje o dogmatizmu osvrnut ćemo se napose u raspravi koju

sad donosi Smotra). — Traktat materijalne logike preveć je raskinut od spoznajne kritike, premda ih veže pojam istine (na str. 48 i opet 222) zajedno sa pojmom sigurnosti i evidencije. — U spekulativnu filozofiju stavljena je i empirička psihologija. Najbolje bi držim bilo da s njom otpočima »uvod u filozofiju«; tako na iskustvenim činjenicama dobivamo osnovicu za razumijevanje ukupne logike. Didaktički je prikladnije da se nešto dozna o mišljenju prije nego dođe na red logički traktat o pravilnosti mišljenja i o njegovoj objektivnoj vrijednosti. Nakon što su već poznati psihički zakoni, čitalac će razumjeti razliku prema logičkim zakonima (načelima). — Pisac promiscue upotrebljava »psihološki« i »psihički«, napr. za život, stanje, svijest, realnost, akt. To uopće nije pravilno, a gdjekad vodi u pravu pomutnju (napr. na str. 113, 114, 116, 117—118). Bilo bi razumljivije da se o psihološkim metodama ne govori odmah u početku psihologije, nego baš na koncu, kad se na gotovom poslu razbira metoda. Tako nije na početku ni jasan karakter psihičkih (ne bih rekao »psiholoških«, 110) zakona. — Trebalo bi otpočeti jasnom i razgovjetnom karakteristikom svjesnih (psihičkih) doživljaja. U knjizi su tek na početku filozofske psihologije kao mimogred spomenute dvije kategorije fenomenâ (201). O sudenju se proti asociacionistima govori na str. 156, a o asociacijama na 166. Kod neumrlosti duše (208) nije dosta pozivati se samo na dušinu jednostavnost, nego i na duhovnost; jer dok po prvoj ne propada duša direktno (per se), po drugoj niti indirektno (per accidens).

Iako te opaske ne oduzimlju knjizi cjelovite vrijednosti, držim da su neke od njih važne s obzirom na (još dosad neispunjenu) želju da imamo idealni uvod u filozofiju. Jolivet je uglavnom na vrlo dobrom putu ostvarenja takve želje. Svojim uvažanim ukupnim radom on je doista zaslužio da se na tu knjigu opširnije osvrnemo, i ne samo da ju toplo preporučimo, nego ju možda i predvidimo za školsku upotrebu. **S. Z.**

F. J. Thonnard, A. A., Précis d'histoire de la philosophie. Soc. d. S. Jean l'Év. Desclée & Cie, 1937.

Izdavači su dosad priredili niz vrlo uvaženih priručnika. Za dogmatiku Tanquerey (Synopsis theol. dogm.; Brevior syn. th. dogm.); za duhovništvo također Tanquerey (Précis de théol. ascétique et mystique; Pour ma vie intérieure); za povijest teologije Cayre, Patrologie et histoire de la théologie. Prema ovima je analogno izrađen i ovaj filozofski priručnik.

Sasvim je podesan da se po njemu i kod nas uči, nakon sistematskog studija filozofije. (Barem tako da nastavniku služi — kao i Jolivetov uvodnik — rukovodem, a studenti da imaju hrvatska skripta, dok se ne izradi naš priručnik). Raspored i prikaz građe tehnički je dotjeran; osobito što se tiče doktrinalnog kazala. Tu i tamo bilo bi poželjno malo više kritike. A neki su njemački filozofi zaslužili i malo više prikaza. **Z.**

Descoqs, S. J. Praelectiones theologiae naturalis, Paris 1935. Beauchesne. De Dei cognoscibilitate II.

Knjiga, koju treba opetovano spominjati, da ne izgubimo vidik na vrhunce suvremenog skolastičkog stvaranja. Djelo grandioznog formata